

eventuelt kunne forlange, at spørgsmålet herom forløds afgøres af en landvæsenskommission. Man har ikke fundet det muligt at udsønde konkrete tilfælde, hvor der hverken kan foreligge sundhedsmæssige eller andre grunde til, at embedslægen nægter sit samtykke; også sådanne sager foreslås derfor forelagt embedslægen, der dog i så fald ikke bør nægte sit samtykke.

Med hensyn til stk. 3 bemærkes, at 1926-loven ikke hjemler straf for vandindvinding uden tilladelse i strid med lovens regler, og at omkringboende kun kan gribe ind efter lovens § 9 over for den utilladte indvinding, hvis indvindingen har voldt dem skade. På landet vil en sådan indvinding i mange tilfælde ikke volde skade, og det klareste retsmiddel for at få et sådant indvindingsanlæg kommissionsbehandlet vil i så fald være det i reglen uforholdsmæssige: at anlægge civil retssag mod anlægget og herunder få det dømt til at standse sin virksomhed, indtil der foreligger tilladelse fra en landvæsenskommission. I virkeligheden fandtes der således i mange tilfælde ingen brugelige sanktioner, og i den første årrække efter 1926-lovens oprettedes der — i fortsættelse af praksis før 1926-loven — et meget stort antal vandværker på landet uden kommissionsbehandling. Ved cirkulære nr. 278 af 10. oktober 1941 anmodede indenrigsministeriet kommunalbestyrelserne om ikke at medvirke til oprettelse af private fællesvandværker (ved lånegarantier, tilladelse til nedlægning af ledninger i veje m. v.), medmindre værket blev kommissionsbehandlet, og en væsentlig del af de private fællesvandværker, der oprettedes efter 1941, er derfor blevet kommissionsbehandlet. I KF foreslås dels en straffehjælp for at undlade at søge kommissionstilladelse (jfr. nærv. forslags § 66), dels i § 14 en udvidelse af 1926-lovens § 9, således at også det offentlige skal kunne indbringe en sag om utilladt indvinding for en landvæsenskommission, og således at dette kan ske, selv om der ikke er sket skade. Nærværende forslags § 13, stk. 3, stemmer med KF § 14. Det foreslås dog, at også en privat skal kunne indbringe en sag, hvor der ikke er lidt skade, og at sagen skal kunne indbringes for landvæsenskommissionen, allerede når opførelse af det utilladte anlæg er påbegyndt. Anlægget kan ikke antages påbegyndt, blot fordi der er foretaget prøveboringer eller prøvepumpninger, eller grunden er købt eller indledende forhandlinger i gang. Bestemmelsen er snævrere end KF § 14 ved ikke at omfatte indvinding af større kvanta end tilladt af en landvæsensret og heller ikke indvinding i medfør af en landvæsensretstilladelse, der er opnået ved ufyldtgørende oplysninger; disse forhold omfattes imidlertid af nærværende forslags § 28.

Til § 14.

Bestemmelsen, der er ny, giver nogle hovedbestemmelser om vandindvindingstilladelser til offentlige vandforsyningsanlæg. Bestemmelsen bygger på KF § 8.

I stk. 1 fastslås forudsætningsvis, at tilladelse kan gives til staten og til kommunerne. Som nævnt i bemærkningerne til § 2 vil det normalt være primærkommunerne, der opretter vandværker til almen vandforsyning. Det vil dog muligt fremtidigt visse steder kunne være praktisk, at samlede vandværker for større områder på landet oprettes af amtskommunerne. Herudover vil tilladelse i overensstemmelse med KF § 8, stk. 2, kunne gives til kommunale fællesskaber, hvad enten det er ejendoms- eller driftsfællesskaber, når deres vedtægter er godkendt af indenrigsministeren. Man har anset det for rimeligt for disse fællesskaber altid at kræve godkendelse fra ministeren, uanset om dette måtte følge af kommunallovgivningens almindelige regler.

Stk. 2 indeholder hovedreglen om ekspropriation af ejendom eller servitutter til fordel for offentlige forsyningsanlæg, jfr. 1926-lovens § 6, stk. 1, nr. 3 og KF § 8, stk. 1. Ordet „jordaftæelser“ i 1926-lovens § 6, stk. 1, nr. 3, forstås i praksis som „ejendomsaftæelser“. Forslagets § 14, stk. 2, omfatter i og for sig alle ekspropriationer til brug for offentlige vandforsyningsanlæg; med hensyn til ekspropriation af beskyttelsesservitutter findes dog særlige regler i forslags § 42. Man har fremhævet, at reglerne i §§ 2 og 16 i lov nr. 186 af 4. juni 1964 om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3 svarer til KF § 8, stk. 3.

Til § 15.

Bestemmelsen, der er ny, giver nogle hovedbestemmelser om vandindvindingstilladelser til private vandforsyningsanlæg. Bestemmelsen bygger på KF § 9.

Stk. 1, 1. og 2. pkt., svarer til KF § 9, stk. 1, 1. pkt., der — i overensstemmelse med den faktiske udvikling under 1926-loven — giver de private anlæg mulighed for at få tilladelse også uden for de „særlige tilfælde“, der nævnes i 1926-lovens § 1, stk. 2. De private anlæg kan dog kun få tilladelse, hvis indvindingen foretages på — d. v. s. at pumpehus og boreriger ligger på — enten egen grund eller med vedkommende grundejers samtykke på fremmed grund; dette stemmer med foreståelsen i praksis af den noget lignende bestemmelse i